

Multos primis Ecclesiae saeculis Christianos in ea fuisse sententia notum est, mundi finem propinquare. Hanc fuisse ipsius Lactantii, patet ex Institutionum lib. VII, cap. 16, ubi tradit Romanum nomen brevi de terra tollendum; et in Epitome, cap. 10, docet interitum mundi expletis sex annorum millibus fieri necesse esse. Quod, inquit, in proximo est, quantum de numero annorum, deque signis, quae a Prophetis praedicta sunt, colligi potest; et cap. 25 libri VII Institutionum supra citati ait: *Omnis tamen expectatio non amplius quam ducentorum videtur annorum, licet varient historiae circa numerum annorum, ab exordio mundi.*

Id ipsum non minus diserte affirmaverat ante eum Sanctus Cyprianus scribens ad Thibaritanos. *Scire enim debetis, inquit, ac tenere, diem pressuræ super caput esse cœpisse, et occasum saeculi atque Antichristi*

A tempus appropinquasse; et in libro ad Demetrium tradit, totum jam ipsum mundum in defecto et in fine.

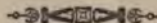
Hoc etiam ita Beato Martino persuasum fuit teste Sulpitio Severo, Dialogo 2 de Virtutibus Martini, num. 16, Beatus Martinus de fine saeculi serens, dixerit, dubium non esse, quin Antichristus esset in annis puerilibus constitutus, aetate luctu sumpturus imperium. Subdit vero Sulpitius Severus: *Quod autem hæc ab illo audivimus, annus octo et sexagesimo et octo futuri sunt.*

Nec mirum videri debet, si Lactantius in libro *Mortibus persecutorum* Epilogo ad Donatum nem convertens, mentionem aliquam injecerit saeculi, quem imminere nec Lactantius, nec illius discipulus lissimus confessor Donatus dubitabat.

HENRICI DODWELLI

Dissertatio

DE RIPA STRIGÆ.

Ad Lactant. de Mortibus Persecutorum § XII.

§ I. Ripa hæc non Maris erat, sed Fluvii. — § II. Strigæ vox gromatica et castrensium. — § III. Castra Romana, ut plurimum quadrata. Castrorum fixorum frons Oriens, mobilium hostis. — § IV. Frontem itaque castrorum strigam veteres, latus scamnum appellabant. — § V. Coloniae Romanæ pro Castrensi disciplina dispositæ. Prætenturæ Coloniæ strigæ. — § VI. Agrorum, castrorum, provinciarumque præcipue Romanarum limites Fluvii. — § VII. Prætenturarum Illyricianarum limes Danubius. Provinciae Illyricianæ Ripenses ab ejusdem Danubii ripa. — § VIII. Idem probatur e castris stivis in Danubii ripa frequentissimis, et ab Historia. Prætenturarum Romanarum qualia monumenta. Explicatur adversus Rhenanum Tertullianus. — § IX. Idem ex Attilæ provincia Romanis erepta. — § X. Ripam Danubii egressi aliquando, sed raro Romani. — § XI. Quominus sæpe egredierentur, impediēbat opinio de Fatalibus imperiorum terminis. Nullam tamen provinciam Transdanubianam retinebant ætate Diocletiani. — § XII. Convenit hæc ripæ strigæ mentio cum consilio atque itinere Diocletiani.

§ I. Sic ætate transacta, per circuitum RIPÆ STRIGÆ, Nicomediam venit, etc. RIPAM STRIGAM, cujus meminit in Diocletiani a Ravenna Nicomediam versus itinere Lactantius, de mendo suspectam habet cl. Lactantii editor; vel, si vere sit Lactantii, de ora Propontidis, quam legerit Diocletianus, putat intelligendam. Fallitur utrobique vir doctissimus. Maris oram littusve legi apud puros Romanæ linguæ auctores, facile concedent eruditi; ne id quidem difficile, ut raro forsan maris etiam ripam aliquando legamus, longe tamen esse illam in fluviis, quam in mari, frequentiore. Fluvii itaque ripam fuisse verisimillimum est, quæ Striga appellatur, non maris, non Propontidis. Id vero restat præterea difficile, quid Strigæ nomine intelligat Lactantius, utque ea possit in fluvium convenire, et quem ille fluvium denotare voluerit. Itæ Diocletiani iter exploratissimum habebimur.

§ II. Est itaque Striga vox agrimensaria seu gro-

matica, a castrametatione primum, inde ad Castrorum agros, qui pro castrorum norma mensuræ que distribui solebant, traducta atque usurpata, ut patet, trentense esse vocabulum docet nos disertissimus. Neque vero est quod quis putet, hoc in eo singulare. Idem de peritia Gromatica universitendum, deque vocibus illius artis item unit. Ad introitum Prætorii locum Gromæ appellatus; et quem scripsit de Castrametandi ratione eundem etiam Gromaticum inscripsit. Idem Hæc a Groma illa, quam dixi, castrensi professore artis testatur Gromaticos fuisse cognominatos itaque a castrensi hujus vocis usu de alio usu secundario omnino statuendum.

§ III. Castrorum ergo figuram ut aliam non quam Romani adhibuerint, quam quadratam, tamen est qui dubitet, illam omnium fuisse longuentissimam. Non est quod dubitemus, eodem tamen constitutos in castris milites, quo in acie quadrato agmine incessisse constat, quoties immet a propinquo hoste periculum. Illam scilicet debant figuram munitionibus aptissimam. Num quaternarium ἀπρωτων habebant Pythagoræi; inque constantiæ virum solent philosophi τετραγωνοπελλε. Recte ergo illam pro gromaticæ artis statuemus. Est autem duplex quadratæ figuræ longitudo, alius in longitudinem, alius in latitudinem. Idquæ, horum alterum strigam, alterum scamnum appellasse. Duplex autem erat castrorum situs: pro re nata et belli exigentia, incertus atque mobilis alius et immobilis, ut in castris stivis. In fixo Orientem, in mobili hostem respiciebat. Prætoria. Ita scilicet Hyginum intelligo atque Vitruvium. Quod Orienti castra obverterint, in eo, ut istimo, salubritatis rationem habebant. Situm illud commendat scriptores rei rusticæ, ut omnino saluberrimum. Sed hostis procul dubio potior quam Orientis ratio. Ita tamen ut, quoties in aliunde metueretur incommodum, Orientem alii

ferrent. Id unum hoc in loco observare vo-
valere apud gramaticos scriptores in *statio*
ntem in *statio* situ Orienti obverterent, eum-
nt *mobilem* hosti obversuri.

intelligemus, quam posituram obtinuerint
si disciplina *Striga* atque *scamnum*. Agrum
atum appellat Aggenus Urbicus, qui a *Septen-*
longitudinem in *Meridianum* decurrit; *scam-*
tem, qui eo modo ab Occidente in Orientem cres-
positae phalanges in longitudinem a *Septen-*
sus *Meridiam*, vultus potius *Orienti*, quam
ni obversos habuerint. Ita *aquilas* respexe-
mque *Prætoriam* in forma *castris* fixa. Nec

Frontinus: *Quicquid autem* (inquit) *secun-*
conditionem in longitudinem est delimitatum,
as appellatur; quicquid per altitudinem, per
de agrorum divisione hæc Frontinus, non
singulorum colonorum sortibus atque portio-
narum limites poterant ab invicem esse di-

si; sed eorum agrorum, qui coloniarum universæ
aderent, seu quorum *modus universus civi-*
signatus. Proinde non est quod dubitemus,
iusmodi limites ager istiusmodi complectam
castrametatione conformes. Constat au-
castrametandi disciplina, aciem in fronte
am, ne circumiri posset, hostibus opponi so-
cedunt denique et illa Hygini verba: *Quo-*
STRIGAS distribuimus, non plusquam tripertiti
unt. Non aliam existimo tripertitam illam dis-
am, quam illam in *militia Romana* notissimi-
statorum, principum, atque *triariorum*. At-
ex ista acies hosti erat opposita. Qui itaque
sepulcrorum inscriptionibus in *FRONTEM* ap-
illam *STRIGAM* appellant in castrametatione
i; et vicissim quem *SCAMNUM* Gramatici
solentis *AGRUM* designare inscriptiones. Con-
tamni significatio apud auctores rei rusticæ.
um inter arandum terra fuerat ab aratro præ-
illam pro *scamno* habebant. Situs ergo agri
sulco est *scamnatus*, situs sulcis transversus
appellabitur. At transversus sulco situs vul-
um representat in acie consistentium.

lam vero quæ in castris vigeant leges, ex-
ploniis limitaneis præsidii etiam vigere,
a illæ telluris *colendæ* modo sunt, sed li-
am *propugnandorum* causa deductæ. Id satis
sis rei agrariæ vocibus manifestum. *Territo-*
lid omne dicitur, quod hostis terrendi causa
um est. *Ager arcisinius*, inquit e *Varrone* *Fron-*
arcendis hostibus est appellatus. Erant itaque
limitaneæ magna quædam quasi castra, ut
itque quod miremur, si pro castrorum more
e disciplina disponerentur. Voces certe adhi-
torum proprias, *centurias*, *peritas*, inmu-
llas, ut intelligamus eodem modo rexpexisse
in agrorum distributione colonos, quo in
lites. Forma etiam castrorum quadrata colo-
representant scriptores rei agrariæ. Ipsa autem
ræ vox, qua utitur in præsidiorum limitaneo-

sa *Ammianus*, facit omnino ut ne prorsus dubi-
am castrorum vicem representasse excuban-
Reipub. salute *Colonias*, quam etiam in mag-
universæ *Reipub.* quasi castris eum præcipue
bituisse, quem in castris *Strigæ*. *Tendunt*
ad Gramaticos scriptores turmæ illæ, quæ
um *Prætorii* latus occupant, *retendunt* fortasse
æ pone; at *pretendunt* certe illæ, quæ præ
hosti obijciuntur, et *portæ Prætorie*. Sequi-
e, ut quæcumque habuerint in fronte me-
etiam *Striga* appellanda sit.

Porro inter agrorum limites rivos numerat
Flaccus, *Lumina* *Frontinus*, de privatorum
um præcipue limitibus intelligendi. Id tamen
diori ratione in castrametatione erat præten-
limitaneis necessarium. Duplicem enim casti-
tatem præstabat fluvius, tam aquæ illam,

A quam etiam munitionis. Proinde eam operam dede-
runt periti Imperatores, etiam in castris tumultuariis,
ut unam saltem castrorum metam fluvius allueret.
In *statis* autem castris limitaneisque, quorum et le-
cus posset eligi, quæque ipsa defensionis potius,
quam oppugnationis causa conderentur, id observasse
veteres, est adhuc longe verisimilius. Sunt enim flu-
vii quasi nativi quidam provinciarum termini ab ipso
Numine instituti, poteratque hostis in ipsa *fluvii*
transmissione opprimi facilius, quam si cum illo in
aperto esset liberoque campo congregiendum. Id cer-
tum veteres, ut alia loca impedita, sic et fluviorum
vada munire solitos. Et quo major erat fluvius, mi-
nusque vadosus, eo munitionem credebant, aptiorem-
que hostibus arcendis, eo etiam, si hostis transisset,
faciliorem suorum in munita loca receptum. Non est
itaque quod Geographorum scriinia compilemus de
fluvii provinciarum terminis. Ubique enim occurrunt
exempla. Ne longius abeamus, Romani, de quo agi-
mus, imperii limites insignes habemus fluvios. *Galliam*
defendebat adversus Germanos terminabatque *Rhenus*
Syriam in *Parthos* *Euphrates*. Quidni itaque dicamus
et *Illyricianarum* prætenturarum limitem fuisse
Danubium; nec alium quærendum esse fluvium, cu-
jus ripam *Strigam* *Lactantius* appellavit? Illum enim
in fronte hostibus objectum habebant prætenturæ *Illy-*
ricianæ.

§ VII. *Danubium* certe Romani imperii limitem
veteres plerique agnoverunt. *Strabo*: Ταύτην δὲ
ἀπείρων ἀσπίδων, τὴν μὲν Ἑυρώπην σχεδὸν τι πύσσας
ἔχουσι, πλὴν τῆς ἔξω τοῦ ἸΣΤΡΟΥ, καὶ τῶν μεταξὺ τοῦ
Ῥήνου καὶ τοῦ Ταυαίδος παρακειμένην. *Rex Agrippa*
apud *Josephum*: Οὐ γὰρ ἔξαρκεσαν οὐτῶς ὄντος Ἐ-
φράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολήν, ὡδὲ τὸν προαιρητικὸν ἸΣΤΡΟΣ,
etc. Et nonnullis interpositis: Ἐν δὲ τῇ ἸΣΤΡῳ κατοικούν-
τες, οὐ δοτι μόνον τέρμασιν, ἀπέκρουσι, μὲν ὅτι ἀσπί-
τῶν δακτύλων ἀκατόπτουσιν ὄρους. *Tacitus*: *Ripamque*
Danubii Legionum duæ in *Pannonia*, duæ in *Mœsia*
attinebant, totidem apud *Dalmatiam* locatis, quæ positi
regionis a tergo illis. *Appianus*: Ἐν δὲ τῇ Ἑυρώπῃ πο-
ταμοὶ δύο, Ἐφράτης τε καὶ ἸΣΤΡΟΣ μάλιστα τὴν Ῥωμανικὴν
ἀρχὴν ὁρίζουσι. Sic et post *Diocletiani* tempora *Festus*
Kulus Romani imperii metam ad *Danubium* usque pro-
tendit, provinciarumque limitanearum terminum ip-
sum semper *Danubium* designat. Inde tot habemus
ex ea parte provincias *Ripenses*, ita scilicet cogno-
minatas, ut ab aliis ejusdem nominis provinciis me-
diterraneis distinguerentur. *Ripensem* *Daciam* agnos-
cunt omnes, cui et *Valeriam* *Noricumque* accenset
Imperii *Notitia* ipsas quoque *Ripenses*. Sed et *Saviam*
sive *Pannoniam* secundam *Ripariensem*, a præsidiiis,
ni fallor, *Ripariis* ita cognominatam. *Ripam* enim
Danubii obsidebant illa præsidia. *Sub dispositione du-*
cis Valeriæ Ripensis equites legimus *Dalmatas* in loco,
cui *Ripa alta* nomen, ab illa procul dubio *ripa* *Danubii*.
Sub dispositione ducis Provinciæ Rhetici primæ
et secundæ: præfectum legionis tertiæ Italicæ partis
superioris deputatæ Ripæ primæ Submontorio. Ad illam
certe ripam excubias egit sub *Diocletiano* *Galerius*. Ita
enim queritur ille apud *Lactantium*, *fluxisse annos quin-*
decim ex quo in *Illyricum*, vel ad ripam *Danubii* *relegatus*,
cum gentibus barbaris luctaret, cum alii intra *laxiores*
et quietiores terras delicate imperarent. Pro eadem
norma et *Rheni ripæ præfectum* memorat *Tacitus*. Idem
Tacitus ostendit duas illas legiones, quibus limitum il-
lorum tutelam credidit testatur tam ipse, quam rex
etiam *Agrippa*, in *Pannonia* fuisse collocatas. Ita
non erit quod miremur, *Pannonicos* præcipue mili-
tes, utpote vetu-tissimos illorum finium propugna-
tores, cognominatos esse *Riparios*. Inde *Ripariensis*
audiebat *Pannonia* illa potius, quam *Ripensis*.

§ VIII. Idem produnt et *stativa* castra in nostra,
de qua agimus, *Danubii ripa* longe frequentissima.
Hostium certe limitibus propinqua illa oportuit fuisse
castra, quæ hostium arcendorum causa institueren-
tur. Idem ipse etiam *Historia*. *Polsi* ab *Hunnis* *Gothi*
Danubium transmittere non audebant, ni veniam

prius a Romano Imperatore Valente impetrassent. Nempe id quo minus audent, in causa erant Præsidia limitanea. Ταῖς ὄχθαις ἑπικρατημένους Ῥωμαίων appellat Eunapius, quos Ripæ Præfectos Tacitus. Ita igitur Ripam eam obsidebant illa Præsidia, ut locum transmittendi nullam vacuum relinquerent. Sic enim Imperii romani limites solebant ambire Prætenturæ. Id discimus ex Auonymi Libello de rebus Bellicis. Sic enim ille: *Est præterea inter commoda Reip. utilis limitum cura ambientium ubique latus imperii, quorum tutelæ assidua melius castella prospicient, ita ut millenis interjecta passibus stabili muro et firmissimis turribus erigantur. Quas quidem munitiones possessorum distributa sollicitudo sine publico sumptu constituat, vigiliis in his et agrariis exercendis, ut provinciarum quies circumdata quodam præsidii cingulo requiescat.* Ea itaque conditione agros Coloniarum distribuiebant Dummviri, ut propriis Colonorum sumptibus, et muniendi essent Coloniarum fines atque propugnandi. Idem nempe illud Romanorum Colonorum fere jus, quod apud Turcas Timariotarum, apud nostros, *servitii militaris*. Proprium autem id fortasse Romanorum, quod imperii fines universos firmioribus præsidii munirent, quam nostri castra, in ipso etiam Belli prociecto, perpetuo nimirum stabili muro, turribus etiam, seu castellis validissimis per millenorum passuum singula intervalla. Id genus munimenta habemus in nostra hodieque Britannia, in muris Adriani, Antonini, atque etiam Severi. Id etiam imitatus est recentior Offa noster in vallo illo, quod ejus retinet hodieque nomen, Angliam inter Walliamque limitaneo. Nec alio retulerim Tertulliani illa: *Maurorum gens et Getulorum barbaries a Romanis obsidentur.* De bello hæc nescio quo intelligit doctissimus Rhenanus, quod eo tempore vigerit, quo scripserit hæc Tertullianus. Atque altum apud illius sæculi Scriptores de Bello illo silentium. Nec includendis intra suos fines hostibus, sed vero potius ut e Romanis finibus excluderentur, omnis illa instituta est obsidio, *ne regionum, inquit Tertullianus, suarum fines excedant*; idcirco *legionum suarum præsidii imperium suum munisse Romanos.* Prætenturarum hoc in loco formam representat, uti dixi, omnino Tertullianus, quæ tamen ipsa a Castrorum obsidionalium forma non prorsus abhorreret. Nempe duplicem, quem dixi, usum præstabant Castra obsidionalia, non modo hostes ut obsessos *includerent*, sed ut externorum quoque hostium auxilia *excluderent*. Sic enim Castrorum illorum externum quoque limitem solebant manere Romani, ut et inde hostem, etiam viribus alioqui parem, facite repellerent. Ita ipsum quoque Annibalem repellerunt in obsidione Capuana, et Gallorum exercitum numerosissimum Cæsar in obsidione Vercingetorigis Alesiensi. Nempe illum etiam externum limitem vallo munitissimum habebant, turribusque certo sibi invicem intervallo respondentibus. Externum itaque Castrorum obsidionalium limitem referebant Prætenturæ.

§ IX. Ita dum Prætenturarum disciplina illa vigeret, illasi erant Romanorum fines, hostesque barbaros etiam ferocissimos sustinebant. Detrahit illas Valens, Gothisque credidit, et Romanos Barbaris facilem deinde prædam exposuit. Veterum tamen limitum, etiam in illa, quæ secuta est, hostium eluvione, vestigia constabant. Provinciam ab Attila Romanis exceptam ita circumscribit Prisco: *εἶναι τὸ μῆκος αὐτῆς κατὰ τὸ δέσμη τοῦ ἸΣΤΡΟΥ ἀπὸ τῆς Παυόνων ἄχρι Νόθων τῶν Θρακίων, τὸ δὲ βάθος πέντε ἡμερῶν ὁδῶν: Longitudinem itaque provincie Romanæ prætendebat Danubium, quam Longitudinis metam STRIGAM appellari diximus. Proinde et commercii locum mutavit Attila, eodem auctore Prisco: καὶ τὴν ἀγορὰν, τὴν ἐν Ἰλλυριοῖς, μὴ πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ ἸΣΤΡΟΥ ποταμοῦ γίνεσθαι, ὡς περ καὶ πάλαι, ἀλλ' ἐν Ναύσσῳ, ἢ ὄριον ὡς ἐπ' αὐτοῦ ὀρθοῦσιν, τῆς Σκυθῶν καὶ Ῥωμαίων ἐπίθετο γῆς.* Ecquis est, qui non videat in ipsis finibus imperii constituta hæc fuisse commercii loca, cum et ipsa Naissum propterea

A huic commercio designari Attila, quod provincie fuisset finis? Ecquis non proinde cum antiquus commercii locus fuisset ripa id propterea esse factum, quod etiam antiqui imperii limes? Recte itaque conjicit Pater C in Strigonii urbis nomine RIPA STRIGÆ mem dieque constare, quæ et ipsa ad Danubii Ripam

§ X. Hæc cum ita se habuerint, caute tan ista subjunxisse Appianum: *Ὅροι μὲν οὗτοι ρον, ὡς ἐγγύτατα εἶδειν τοῦ ἀκριβοῦς.* Tam enim, quam Euphratem, quam ipsum Danu perarunt aliquando Romani. Provinciam Triburum Daciam tenebant, cum illa scriberet, a Trajano nempe debellatum. Addidit Mar Quadosque Marcus, quos et præsidii occ Marci tamen illa præsidia detrahit statim morte Commodus. Trajani erat provincia I turnior. Sed et illam præsidii alio nudavi nus ante Diocletianum, traductis alio colonis erat quod obstaret, quominus accuratissim hæc Ripa striga appellari sub Diocletiano. B raro admodum Prætenturarum jam fixos lin rant superare Romani. Observavit id sui prætenturis, quo dixi loco, Tertullianus. *Ni las, inquit, gentes porrigere vires regni sui* si etiam in Africa verum fuerit, longe cer ratione in ripa Danubii. Ita sensit procul du lianus, quem tamen victoriosissimum, idq appellat nummi atque inscriptiones. Tan rator, totque barbarorum spoliis triumphis ratus, credidit nihilominus Transdanubia dem posse defendi. Nec enim ullibi Barbari petus frequentiores fortioresve sustinere B quidem alea belli admodum incerta.

§ XI. Quid quod ea etiam ætate vigerit, cam, an potius superstitio? qualiscumque t certe viguit: ut fundorum, ita et imperiori nos fuisse sacros atque fatales, quos nei posset impune. Proinde tactum fulmine C quod sacros Thebarum muros auderet priu pere; cæsum Protesilaum, quod sacra Nepti primus hostium insilire, Piaculo inæxus ei et sacram quamdam Nemesin seu Adrastu tare, nec facile placandam Numinis invidia tas generi humano præfixas transgrediretu de Romani imperii finibus sententia vul cepta. Carum itaque imperatorem fortissim terea fulmine petitem censuerunt, quod fati imperii finem, Euphratem nempe, superass eum illam fulminis habebant, pro mani læsi Numinis indicio. Id Cari exemplum, e adversus Persas expeditione, seu Galerii M seu potius fortasse Juliani, animos militu alacres ad audendum redderet, eam proi nem sibi refellendam censuit Vopiscus. E causa fortasse, quod boni imperatores impe ne vellent quidem proferre. *Consilium coere terminos imperii ab Augusto emanasse Tacit mus auctorem.* Nec alia mente Adrianum f babile est, cum jam debellatas a Trajano i sponte sua liberas præsidii, nec hoste ullo relinqueret. Nec me latet tamen alio hæc Historicis, verum ingento potius id, quat fidei monumento ullo teste, conjectantibus igitur habuerint unquam Illyricianæ Diocesi aliam, quam Danubium, raro tamen id conti sentaneum est. Ita constans earum partium limes illa fuit, quam dixi, ripa Danubii. In e turæ et prætenturarum perpetua munime vallum, et certis valli spatii sibi responde tella. Ut alia deessent, hæc sufficerent abundi STRIGA possit hæc ripa appellari. Provincia tanearum plurimarum perpetua erat meta. Sed Diocletiani ætate omnium fuisse jam mus.

§ XII. Porro convenit adamussim hæc p mentio cum consilio atque itinere Diocleti

dam jam *levem* atque perpetuum ait contraxisse Lactantius, *chronicum* plane illam, non *acutum*. At *chronica* morbis, præcipue *inclinatis*, *gestationem* tradit utilissimam esse Celsus, qui tamen *febre* careant. Talis fuit noster ille Diocletiani. Inter *gestationis* autem genera tam illam numeratque esset in *lectica*, quam aliam illam quæ in *navi*, vel in *porta*, vel in *flumine*, quam etiam pronuntiat omnium esse *lenissimam*. Proinde Roma Ravennam usque *lectica* plurimum vehebatur noster imperator. Inde ad Danubium fortasse *lectica*, reliquum deinde iter in *navi*, et secundo Danubii *flumine*, per Pontum Euxinum usque ad Nicomediam. Tractus ille universus infirmo cor-

A pori erat sane saloberrimus; nec alium ullum ita tutum possumus et innocuum reperire, aut in itinere tam longo tædii cum salubritate minoris. Cum autem, pro more fluviorum, huc illuc flecteretur saepe Danubius, ideo *per circuitum Ripæ strigæ Nicomediam* venisse dicitur. Nec vero *corpori curando* duntaxat hoc inscribiebat iter; erat etiam *imperatorium*. Ita potuit iustrare præsidia limitanea, in illis præsertim partibus, quibus frequentissimum imminchat ab hoste periculum. Quam illis partibus metuerit, testes sunt multe in *Illyrico* datæ leges, et præfectus Cæsar omnium pugnacissimus.

HENRICI DODWELLI

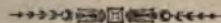
CHRONOLOGIA PERSECUTIONUM,

ITEM

STEPHANI BALUZII

CHRONOLOGIA DIOCLETIANEA,

PROUT RATIO TEMPORUM EXECIT, INTERMIXTÆ. ADDITI SUNT INSUPER CUJUSQUE ANNI CONSULES, ALIQUE RERUM EVENTUS.

AN. LXIV.

Anno Domini secundum Æram Vulgarem, LXIV.

Coss. C. Lecanius Bassus.

Coss. M. Licinius Crassus. *Pagi.*

Persecutio Neronis in christianos; ipsisque imputat incendium ab ipso Romæ excitatum ex Tacito. DODWELL. — 19 junii SS. Gervasius et Protasius Mediolani martyrio coronati.

LXVI.

Coss. C. Suetonius Paulinus.

Coss. L. Pontius Telesinus.

SS. Petrus et Paulus morti addicti 29 junii: ille per crucem, hic per gladium. LENGLET.

XCIV.

Domitianus Aug. xvii.

Coss. T. Flavius Clemens. *Pagi.*

Persecutio Domitiani post. septembr. 15 incæpit, ex Beutio. DODWELL. — Qua in persecutione morti addictus est a Domitiano T. Flavius Clemens consul ob religionem.

XCVI.

Coss. C. Fulvius Valens.

Coss. C. Antistius Vetus. *Pagi.*

Revocavit christianos ab exilio Domitianus paulo ante septemb. 18. Necdum enim redierant exules ante novum edictum Nervæ. DODW.

XCVII.

Coss. M. Cocceius Nerva iii.

Coss. T. Virginus Rufus.

Imperator statuas omnes Domitiani sustulit. Accusatos christianismi absolvit; vetuitque quemquam eo nomine accusari. LENGLET.

CVII.

Coss. C. Sosius Senecius iv.

Coss. L. Licinius Sura iii. *Pagi.*

Persecutio sub Trajano, qua passus est Ignatius, ex ætate eius. S. Simeon episcopus Hierosol. martyrio afficitur, l'ax redita hoc ipso anno. Plinii

B et Arii Antonini persecutiones hoc ipso etiam fortasse anno. DODWELL.

CVIII.

Coss. Ap. Annus Trebonianus Gallus.

Coss. M. Atilius Metilius Bradua. *Pagi.*

Post Ignatii mortem, quæ decembri mense die xx, anni superioris contigerat, cum nuntium de morte in Asia accepisset, necdum tamen *gesta Ignatii* haberet explorata, epistolam scripsit ad Philippenses Polycarpus. DODW. — Evaristus papa martyrio coronatur.

CIX.

Coss. A. Cornelius Palma.

Coss. C. Calvisius Tullus.

Onesimus, S. Pauli discipulus, Ephesiorum episcopus, in carcerem conjicitur, et Romæ lapidibus obruitur. LENGLET.

CXVI.

Coss. Æmilianus.

Coss. L. Antistius Verus. *Pagi.*

Passus Simeon Cleophæ, et extincta est familia Davidis. DODWELL.

CLIII.

Coss. C. Brutius Præsens.

Coss. A. Junius Rufinus. *Pagi.*

Edictum Antonini Pii pro christianis, si forte fuerit Pii. DODWELL.

CLXI.

Coss. M. Ælius Aurelius Verus Cæsar. iii.

Coss. L. Ælius Commodus ii. *Pagi.*

Idem edictum, si Marco potius sit, quam Pio tribuendum. DODWELL.

CLXVII.

Coss. L. Aurelius Verus Aug. iii.

Coss. Quadratus. *Pagi.*

Persecutio Gallorum Lugdunensium Viennensiumque sub Marco. DODWELL.